

SCI-CONF.COM.UA

**MODERN DIRECTIONS
OF SCIENTIFIC RESEARCH
DEVELOPMENT**

**PROCEEDINGS OF XIV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JULY 13-15, 2022**

**CHICAGO
2022**

MODERN DIRECTIONS OF SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT

Proceedings of XIV International Scientific and Practical Conference

Chicago, USA

13-15 July 2022

Chicago, USA

2022

UDC 001.1

The 14th International scientific and practical conference “Modern directions of scientific research development” (July 13-15, 2022) BoScience Publisher, Chicago, USA. 2022. 420 p.

ISBN 978-1-73981-126-6

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 14th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Chicago, USA. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/xiv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-directions-of-scientific-research-development-13-15-07-2022-chikago-ssha-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: chicago@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 BoScience Publisher ®

©2022 Authors of the articles

	ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	
39.	<i>Петрунчак Д. В.</i> СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ	233
40.	<i>Рудніцька К. В.</i> ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО	236
41.	<i>Трухан А. Г., Кубіцький С. О.</i> ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІДЕЙ ІНТЕГРОВАНОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	239
42.	<i>Ус М. В., Ус А. Ю.</i> СВІТОВА ПРАКТИКА З ГУМАНІЗАЦІЇ ШКІЛЬНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ	252
43.	<i>Швець Т. А., Швець Н. В., Швець О. В.</i> СИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ ОВОЛОДІННЯ ЛЕКСИКОЮ З ПРОСТОРОВО-ЧАСОВОЮ СЕМАНТИКОЮ МАЙБУТНІМИ УЧИТЕЛЯМИ ІНОЗЕМНИХ МОВ	262
PSYCHOLOGICAL SCIENCES		
44.	<i>Гаджибейли Н.</i> НЕЙРОГРАФИКА – КАК ЭФФЕКТИВНЫЙ МЕТОД ТРАНСФОРМАЦИИ СОЗНАНИЯ	267
45.	<i>Гусейнова Н.</i> ПРИМЕНЕНИЕ АРТ-ТЕРАПЕВТИЧЕСКИХ ТЕХНИК В РАБОТЕ ПСИХОЛОГА С СЕМЕЙНЫМИ ОТНОШЕНИЯМИ	273
46.	<i>Кормило О., Луканюк Н.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЧИНИ ТА ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДИТЯЧОЇ БРЕХНІ	279
47.	<i>Лукашук С. Ю.</i> ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ ТА ПРОЯВИ ДЕПРЕСІЇ Й БЕЗСОННЯ	286
48.	<i>Пехарєва А. С., Маленко А. С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗПР	291
49.	<i>Сулейманова А.</i> РАБОТА ПСИХОЛОГА ПО ПРОФИЛАКТИКЕ ДЕВИАНТНОГО ПОВЕДЕННЯ ПОДРОСТКОВ	295
ART		
50.	<i>Бугаєць Н. А., Врублевська В. В.</i> ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ХУДОЖНИЙ СТИЛЬ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ЕСТЕТИКИ СПОРТИВНИХ ТАНЦІВ	303
51.	<i>Рум'янцева А. Ю.</i> ЗАПОЧАТКУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ТЕОРЕТИЧНОЇ ПРАКТИКИ ПЕДАГОГІВ-ПІАНІСТІВ ХАРКОВА НАПРИКІНЦІ ХІХ – У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ	311

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЧИНИ ТА ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДИТЯЧОЇ БРЕХНІ

Кормило Оксана

кандидат психологічних наук, доцент
кафедри психології розвитку та консультування

Луканюк Наталія

студентка Інституту педагогіки і психології
Тернопільського національного педагогічного
університету ім. В. Гнатюка

Актуальність дослідження. Сьогодні ми живемо в епоху інформації, наповнену потоками різних даних. На нас звалюється лавина повідомлень ЗМІ, істинність якої часто доволі важко оцінити. Нажаль, уже з ранніх років діти набувають навичок брехні. Якщо брехня в житті дитини стає постійною, хронічною, це ознака того, що в житті дитини стався певний дисбаланс, який заважає їй приймати світ через правду. Дитина починає жити брехнею, яка згодом може призвести до негативних наслідків. У сучасному суспільстві моральні цінності повинні виступати першочерговими критеріями людини у реалізації нею стратегії поведінки. Гуманістична спрямованість, як одна з основних характеристик зрілої особистості, включає як компонент конгруентність або повну щирість відповідно до уявлень К. Роджерса. При цьому брехня є прикладом неконгруентної поведінки. У зв'язку важливим є вивчення феномену дитячої брехні. Дослідженням феномену брехні займалися такі зарубіжні вчені Ж. Дюпра, П. Екман, О. Ліпманн К. Мелітан, В. Штерн та інші. Серед вітчизняних вчених цим питанням цікавились О. Богатирьова, В. Знаков, О. Лурія, С. Петропавловський, А. Титаренко, О. Фрай, Ю. Холодний та ін.

Мета дослідження полягає у теоретичному вивченні психологічної та соціально-педагогічної літератури з проблем дитячої брехні.

Результати теоретичного аналізу проблеми. Аналізуючи праці античних філософів, вчений дослідник А. Г. М'ясликов зазначає, що у

давньогрецьких філософів було неоднозначне ставлення до брехні та правди: з одного боку, брехня шкідлива і породжує недовіру і навіть зневагу до брехуна, а з іншого боку – вона може бути корисною.

Платон, порівнюючи значимість правдивості та брехливості у вирішенні життєвих питань, зауважує, що вони не протилежні один одному, а виступають у змішаному вигляді. Це робить їх стратегічними засобами у досягненні блага в житті майстерної та розсудливої людини. Зі сказаного філософ робить парадоксальний висновок, що людина, яка свідомо чинить несправедливо, буде людиною більш гідною, тому що вона зможе досягнути більшого блага, ніж та, котра не вміє брехати [8].

Досліджуючи проблему обману у часи середньовічного благочестя, Ю. Є. Арнаутова, зазначає, що у цей час розвитку людської цивілізації спостерігається тенденція неоднозначної оцінки феномену брехні. У європейському середньовіччі існувало дві основні культурні позиції суспільства щодо феномену брехні. Перша належала духовенству і полягала у терпимому ставленні до відступу від істини, другої дотримувалися середньовічні мислителі, радикально заперечували прийнятність вживання брехні у житті [5].

Вивчення феномена брехні з позицій наукової психології починається зарубіжними психологами із середини XIX століття. Одним з перших авторів, які проаналізували роль брехні в суспільному житті, був британський журналіст Ч. Маккей, який докладно описав явища суспільного життя, які, на його думку, були породжені безумством і оманами натовпу, а саме: національними божевіллями і філософськими оманами [7].

У вітчизняній психології, дослідник В. В. Знаков вказує, що брехня являє собою свідому передачу інформації, що не відповідає реальності. Неправда, на думку В. В. Знакова, є еквівалентом помилки, напівправда різновидом обману, при якій повідомляються не всі справжні факти [3].

Проаналізувавши наукові позиції щодо категорії брехні, ми схильні керуватися думку Ю. Холодного, що *брехня – це свідоме спотворення відомої*

істини, де вона являє собою усвідомлений продукт мовленнєвої діяльності суб'єкта, який має за мету ввести в оману співбесідника. Брехня є невід'ємною частиною людського буття, виявляється в різних ситуаціях, що обумовлює різне тлумачення даного поняття. Брехня у психічно здорової, нормально розвиненої людини, як правило, визначається реальними мотивами і направлена на досягнення конкретних цілей. Тому цілковита щирість стає практично неможливою, і може, розглядатися як психічна патологія [2].

Феномен дитячої брехні стикається з низкою основних фактів психології дитинства. Обсяг цих фактів надзвичайно широкий: особливості емоційного, когнітивного та соціального розвитку дитини.

Більшість батьків зацікавлені в тому, щоб формувати у дитини потребу не обманювати, але не володіють достатніми знаннями про прийоми та способи запобігання брехні у дітей старшого дошкільного віку. Брехня з серйозного приводу є проблемою не тільки тому, що ускладнює батькам рішення та виконання їх батьківських задач. Брехня руйнує близькість у людських стосунках. Вона живить недовірливість і надає взаємну довіру. Брехня передбачає неповагу до того, кого обманюють. Стає просто неможливо жити поряд з тим, хто постійно бреше [1].

І так, брехня часто супроводжує інші вчинки та порушення прийнятих норм та правил. Стаючи хронічною, брехня може бути ознакою великого лиха, якогось порушення у житті дитини чи сім'ї. Якщо не вжити вчасно заходів, постійна брехня призведе до серйозних проблем у зрілому віці. Нестача турботи та уваги з боку батьків також може бути однією з причин дитячої брехні. Дитина бреше, щоб привернути увагу дорослих, батьків. І в такій ситуації навіть покарання за брехню для дитини є проявом уваги. У міру розвитку особистості з'являються нові емоції, нові почуття, у тому числі й почуття сорому (особливо якщо дитину зловили на брехню). У подібній ситуації найдоцільніше довести до відома дитини, що брехня – це негарний вчинок. Якщо не намагатися пояснювати дитині того, що брехня не є благом

для людини, то така риса як брехливість може стати невід'ємною для особистості самої дитини [10].

На думку В. В. Знакова психологічний аспект прояву брехливості дитини пов'язаний не тільки безпосередньо з батьками, а й взагалі з не достатнім рівнем соціалізації дитини, наприклад, при вибудовуванні стосунків із однолітками. Незадоволеність від встановлення взаємин з навколишнім соціумом або відсутність контакту з таким може призвести до появи у дитини підвищеного рівня тривожності, дискомфорту, що у свою чергу провокує спотворення інформації, невпевненість та брехливість [3].

Дитячу брехню вивчав і науковець О. Ліпманн, який виділяє три стадії її розвитку [4]:

1. На першому етапі попередньо відсутня відмінність між суб'єктивним й об'єктивними уявленнями дитини. Тобто ця стадія передбачає виникнення усвідомлення різниці між правдою та брехнею.

2. Другий етап характеризується появою відмінностей між суб'єктивними й об'єктивними уявленнями, тобто усвідомлення, проте не оцінка відмінності (зокрема, між добром і злом).

3. На третьому етапі почуття спільності усвідомлюється паралельно з етичною цінністю правди. Виникає власне брехня через об'єднання та розмежування правди (добра) як однієї категорії, а брехні (зла) – як іншої.

Аналізуючи мотиви дитячої брехні, науковці часто роблять особливий акцент на страху. Зокрема, страх покарання підштовхує дитину до брехні. Здатність людини нейтралізувати, запобігати появі емоцій з негативним полюсом з боку агресивного оточення ще на ранніх стадіях розвитку (маскування і пристосування) є відомим фактом. Тобто прояви агресії (у поведінці, міміці, виявлені через крик, вимогливу інтонацію) дитина сприймає як акт ворожості, що провокує розвиток захисних механізмів від агресії.

Саме тому С. Холл виокремлює такі види дитячої брехні:

- «героїчна брехня» (брехня як спосіб досягнення благородних цілей);
- «партійна брехня» (мотивацією виступають симпатії чи антипатії);

- «егоїстична брехня» (брехливість, основана на особистих інтересах, як захисна реакція на прояв будь-якої загрози);

- «фантастична брехня» (в основі брехні самообману – уявне конструювання реальності, зокрема під час гри, розмивання межі між реальністю та вигадкою);

- «патологічна брехня» (брехливість як патологічна потреба в обмані оточення та самодурстві шляхом вигадок) [9].

Механізм розвитку дитячої брехні запускає усвідомлення застосування брехні дорослими, зокрема референтними групами.

На основі цього стверджуємо, що для запобігання розвитку брехні у дітей потрібно враховувати такі її каталізатори:

1) брехливість свідчить переважно про неадекватність взаємин поміж батьками та дітьми, їх порушення;

2) нетактовні вимоги, що не враховують інтересів дитини, провокують брехню;

3) брехня цілком може бути засобом адаптації (діти дошкільного віку (5-6 років) переживають етап розвитку, в основі якого лежить потреба в розумінні);

4) при виявленні функції рефлексії дитина активно розвиває внутрішню позицію, генерує власну роль у подіях [9].

Ґрунтуючись на цих позиціях, достовірною вважаємо думку, що продукування фантазії, вигадки, брехні дітьми є способом завоювання симпатії, любові, і виникає шляхом позитивної батьківської стимуляції. Причому такі вияви є необмеженими: діти продовжують брехати, відігравати роль фантазера, якщо одержують за це зі сторони дорослих подив, сміх, увагу, захоплення чи навіть обурення (знак емоції в даному разі ролі не відіграє). Проте такий спосіб самоствердження спочатку стає звичкою, а згодом викликає залежність, вкорінюється і визначає лінію поведінки в подальшому [6].

Важливо розуміти, що самовираження за допомогою брехливості, фантазерства не задовольняє правдивих потреб, а створює конфліктні ситуації, провокує несерйозне ставлення, подекуди навіть тотальну недовіру.

Висновки. Таким чином, основними мотивами дитячої брехні є бажання самоствердитися і страх покарання. Причиною дитячої брехні часто є самі батьки, які своєю поведінкою виховують у дитині цю звичку: подаючи негативний приклад або не залишаючи йому іншого виходу зайвою строгістю, скупістю на похвалу тощо. Так чи інакше, звичка до брехні – це звичка жити та діяти у спотвореному, вигаданому світі, що неминуче призводить до руйнування соціальних контактів, заперечення. Якщо дитина часто бреше, є привід насторожитися.

Література:

1. Боярин Л. В. Соціально-психологічні особливості ціннісних орієнтацій особистості в аспекті прояву брехливості. *Теоретичні і прикладні проблеми психології* : зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Северодонецьк: Вид-во СНУ ім. Даля. 2017. № 2(43). С. 18–27.
2. Вагин И. Психология выживания у России. М.: АСТ, Астрель, 2004. 352 с.
3. Знаков В. В. Неправда, ложь и обман как проблемы психологии понимания. *Вопросы психологии*. 1993. № 2. С. 9–16.
4. Липманн О. Ложь в праве. Харьков: юрид. Изд. Украины, 1929. 189 с.
5. «Ложь» и «ложь святая»: к проблеме обмана в контексте средневекового благочестия. *Электронный научно-образовательный журнал «история»*. 2018. Т. 9. Выпуск 9 (73)
6. Майорчак Н. М. Психологічні аспекти категорії брехні у роботах українських і зарубіжних учених. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна*. 2013. Вип. 1. С. 96-104
7. Маккей Ч. Наиболее распространенные заблуждения и безумства толпы. М.: Альпина Паблишер, 2020. 684 с.
8. Мясников А. Г. Античная философия о целесообразности и вынужденном характере лжи. *Известия ПГПУ им. В. Г. Белинского*. 2009. № 11 (15). С. 12–16.

9. Сосновский А. А. Детская правдивость и лживость. *Вестник воспитания*. 1902. № 1. С. 56–78

10. Шиделко А. Феномен брехні та брехливості: вікові особливості. *Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи*: збірник наукових праць. 2020. Випуск 6. С. 153-157.